

Valdy Persson - den okända fotografen

Av Leif Hansson

Valdy Persson har varit något av ett mysterium. Hon är en person av stort intresse för vår historieskrivning eftersom hon bidragit med så många bilder både från Mjölfjärden och andra byar i Råneå socken. Till skillnad från många andra kvinnor arbetade hon inte i ateljé utan fotograferade ute på fältet.

Förord

Många har frågat mig vem Valdy Persson var. Jag har blivit dem svaret skyldig. Min far Gottfrid Hansson brukade berätta mycket om hembyn Mjölfjärden men han nämnde aldrig Valdy. Han gick skola i byn under den tid som Agda Rensfeldt och Valdy bodde i byn och han hade Agda Rensfeldt som lärarinna. De enda som känt till något om Valdy är hembygdsforskarna Gunvor och Sixten Johansson. De är båda födda i byn under början av 1930-talet så de har få egna minnen av Valdy och Agda. De visste att hon tillhört Frälsningsarmén och hade gradbeteckningen "Ensign". Skolan i byn lades troligen ner 1932 eftersom Valdy och Agda då flyttade från byn.

Frälsningsarmén

Uppgifterna om Valdy var knapphändiga. Jag hade varken födelse-tid eller hennes fullständiga namn. Då kom jag på att "Norrbottens Minne" på Björkskatan borde ha material om Frälsningsarméns lokala verksamhet i Råneå socken.

Lokalt

Mina aningar visade sig stämma. Norrbottens Minne hade ett omfattande material om Frälsningsarmén i Råneå socken. Där fanns bl a soldatrullor, kompanirullor, roterullor, förteckningar över nyfrälsta, kårinspektioner, kassaböcker, censurböcker, statistik m m. Det var ett omfattande arbete att gå igenom allt detta material och jag hittade bara ett fåtal noteringar om Valdy Persson. En anteckning visade att hon blivit antagen till Frälsningsarmén i Krokträsk 1919-10-05. Hon hade tjänstgjort som befälhavande officer vid en del sammankomster och även sålt tidningen "Stridsro-pet".

Centralt

Efter att ha forskat i kyrkböckerna (se nedan) så fann jag Valdy Pers-

son bokförd under Krokträsk-Niemisel. På så sätt fick jag fram att hon var född den 3 mars 1892 i Nora församling i Västmanland. Jag kontaktade Frälsningsarméns arkiv i Stockholm och fick kopior av deras arkivmaterial om Valdy. Av detta framgick att hon antogs till Frälsningsarmén från Tärnsjö den 1912-02-06. Yrke: tjänarinna. Till en början gick hon utbildning till Kadett under sex månader. Detta var en pastorsutbildning. Hon tjänstgjorde därefter i Matfors under ett år, där hon befordrades till provlöjtnant. Ett år senare blev hon löjtnant. Var därefter placerad i bl a Ramsele, Hjärpen och Holmsund innan hon placerades i Råneå i november 1918. Hon hade då befordrats till kapten. Senaste noteringarna är Avafors november 1919 och därefter "vila". Utnämnd till Ensign den 1920-03-23. Avförd från Frälsningsarmén 1922 p.g.a. sviktande hälsa. Titlarna inom Frälsningsarmén hade Brittiska flottans system som förebild.

Kyrkböckerna

Med stöd av uppgiften att hon antagits till Frälsningsarmén i Krokträsk gjorde jag sökningar i församlingsböckerna för Råneå församling. Jag hittade Valdy under Niemisel. Hon stod som inflyttad från Nora i Västmanland 1922-11-10. Enligt Nora församlingsbok föddes hon 1892-04-03. Hon var dotter till Britta Stina Olsdotter, född 1860. Modern var gift med mjölnare Johan Matsson, född 1858-02-08. Dottern Valdy var oä, d v s född utom äktenskapet. Mjölnaren lämnade hustrun och barnet på fattighuset. Valdy fick växa upp på fattighuset och modern fick gå som fattigpiga. Fattigdomen och moralen kunde vara grym på "den gamla goda tiden" (författarens anmärkning)!! Fadern dog 1895 bara tre år efter Valdys födsel. Modern Britta -

Stina gifte om sig 1897-12-31 med torparen Olof Persson i Erikstorp. Denne avled 1914. Valdys mor avled inte förrän 1933. Valdy flyttade till Mjölfjärden 1926. Hon var registrerad som hushållerska.

Valdy Persson med kamera

Agda Rensfelt kom till byn året efter och flyttade till Valdy i Missionshuset. De bodde i byn fram till 1932-01-11 då de flyttade till Högsön, troligen för att skolan i Mjölfjärden lades ner. Agda var ju lärarinna. Valdy bodde i Högsön fram till den 1937-04-01 då hon avled, endast 45 år gammal, på Luleå lasarett. Dödsorsaken var lunginflammation och Tuberkulos i lungorna. Märkligt nog gick Valdy Persson inte att finna i Dödboken för Sverige. När jag senare gjorde en ny sökning på efternamnet, och att hon var från Nora församling i Västmanland, så upptäckte jag att Valdy inte var hennes riktiga namn. Hennes riktiga namn var Valborg Matilda Persson och hon var ogift.

Efterskrift

Slutligen vill jag rikta ett särskilt tack till Kjell Mäki på Forskarför-eningen i Luleå för att han hjälpt mig, med tips och råd, att navigera i Församlingsböckerna. Jag vill även tacka Bo Albinsson vid Frälsningsarméns arkiv i Stockholm för att han låtit mig ta del av deras material och kommit med värdefulla synpunkter. ■